

”Pisinnaatitaaffit ilisimanerulikkitt”: IPS oqaloqatigiinnissamut apequtissiat GUX Nuummi saqqummiukkaat

Ullumi marsip ulluisa 14-ianni, IPS-it (Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit Siunnersuisoqatigiit) oqaloqatigiinnissamut apequtissiat, Nuummi GUX-imi suleqatigiissuteqarnermi GREATTALKS suleqatigalugu ingerlanneqartumi, saqqummiuppaat.

2022-imi ukiakkut GUX Sisimiuni misilinnegareermata, misilittakkat ilinniartullu isummersuutaat, pitsanngorsaanneruput inaarsaanermullu atornerqarput. Sisimiuni suleqatigiissuteqarnerup kingorna pisinnaatitaaffit ilisimanissaasa pingaaruteqassusaanik ilinniartut paasinninnerisa annertusineranik ilaatigut takutitsivoq. *”Inuit pisinnaatitaaffiisa- ulluinnarnilu qanoq pisariaqartitsiginerisa oqaloqatigiissutiginnissaanut periusaavoq pitsaasoq,”* taama Sisimiuni ilinniartut ilaat oqarpoq.

Ingerlatsineq tamakkerlugu apequtininik inerisaanermi ilinniartut peqataatinnaasa tunngaviunera pingaaruteqarsimavoq, sakkussap atuartitsinermi ilinniarnertuunngorniarfinnilu inuiaqatigiilerinermi atortuini aallaaveqarnissaa neriuutigineqarluni.

Oqaloqatigiinnissamut apequtissiani periarfissarpassuit

”Sisimuni GUX imi ilinniartut peqatigalugit, oqaloqatigiinnissamut apequtissianik inerisaaneq assut isumassarsiviuvoq kinguneqarluarlunilu, apequtit ilinniartitsinerni isumaliutersortitsinissamut piukkunnarluarput” IPS-it allatseqarfianni pisortaq Tina Dam oqarpoq. Ilinnianertuunngorniaq inuusuttullu aallaqqaammut saaffigineqaraluit, oqaloqatigiinnissamut apequtissiat saaffigisinnaasanut allarpassuarnut piukkunnaateqarput. Suleqatigiissuteqarnerup oqaloqatigiinnissamut apequtissiat, sullissivinnut, suliniaqatigiiffinnut inuillu pisinnaatitaaffinik soqutiginnittunut amerlaneroqisunut siammarnernissaat IPS-it maanna pilersaarutigaat, taamaaliornikkullu kikkut tamat pisinnaatitaaffit piunasaqaatitalimmik oqaluuserinissaannut oqallisiginissaannullu periarfissillugit.

”Inuunitsinni nunatsinnilu inuit pisinnaatitaaffii pillugit oqaloqatigiinnernik kinguneqarluartunik pilersitsinissaq, ataatsimoorluta pisinnaatitaaffitsinnik ilisimaarinnitsinnik nukittorsaasinnaaneq, apequtit oqaloqatigiissutissat

annertuumik nukittoqutigaat. Taamaammat IPS-it, apeqqutit oqaloqatigiissutissat, Kommuneqarfik Sermersuumi Meeqqanut Ilaqutariinnullu sullissivimmi suleqatigiissuteqarnermi iluatsilluaqisumik misilippaat. Taamaalillutik apeqqutit oqaloqatigiissutissat atuartitsinermuinnaangitsoq piukkunnarput, aammali kinguneqarluartussamik sammisaqartitsinermi imal. pitsaasumik oqallinnissami tunuliaqutaasinnaallutik.” Tina Dam nangilluni oqarpoq.

Suliniut nunatsinni inuit pisinnaatitaaffiisa ilisimaneqarnissaannut nukittorsaallunilu, siammarteralunilu attassisinnaassaaq. Nunatsinni innuttaasut, inuit pisinnaatitaaffii suunersut, suut pisinnaatitaaffiunersut pingaartumillu innuttaasut ataasiakkaat inissisimaffimmik qanoq isumaqarfigineranik ilisimaarinnilernissaat anguniarneqarpoq.

Nunarput tamakkerlugu inuit pisinnaatitaaffiunut tunngatillugu ilisimaarinninnermik ikorfartuinissaaq IPS-it kissaatigaat. Oqaloqatigiinnissamut apeqqutissiallu nunatsinni innuttaasut ataasiakkaat pisinnaatitaaffiit, nunatsinni inuunerup pisinnaatitaaffiillu naapertuunnerisa pingaarutaasalu ataqatigiinnerannik takunnissinnaanissaannut aqutissiuussipput.

Oqaloqatigiinnissamut apeqqutissiat ima immikkoortitigaapput:

- Nunatsinni inuuneq
- Pisinnaatitaaffitit ilisimaneqarnermi
- Meeqqat inuusuttullu pisinnaatitaaffii
- Ilinniartitaanissamut pisinnaatitaaffik
- Assigiimmik pineqarneq
- Inuit innarluutillit
- Nunat inoqqaavisa pisinnaatitaaffii
- Peqqissuunissamut pisinnaatitaaffik

”Kend dine rettigheder”: IPS lancerer deres dialogkort i GUX Nuuk

I dag d. 14. marts lancerer IPS (Rådet for Menneskerettigheder) deres dialogkort på GUX Nuuk, med en workshop som bliver afholdt i samarbejde med GREATTALKS.

Efter pilotprojektet i efteråret 2022 i GUX Sisimiut er erfaringerne og elevernes input blevet brugt til at forbedre og færdiggøre dialogkortene.

Projektet i Sisimiut viste blandt andet, at elevernes forståelse af vigtigheden af at kende sine rettigheder steg efter pilotworkshoppen. *"Det var en god måde at komme til at snakke om menneskerettigheder på, og hvordan vi er afhængige af dem i hverdagen"* sagde en af eleverne i Sisimiut.

Grundessensen gennem hele forløbet har været at inddrage eleverne i udviklingen af kortene, hvilket har været værdifuldt og forhåbentlig vil resultere i at værktøjet forankres i undervisningen og i gymnasiernes samfundsfagsmateriale.

Dialogkortenes mange muligheder

"Det har været meget inspirerende og konstruktivt at udvikle dialogkortene sammen med GUX-eleverne i Sisimiut, kortene er meget velegnede til at skabe refleksioner i undervisningssammenhænge" udtaler IPS' sekretariatschef Tina Dam. Selvom den indledende fokus og målgruppe har været gymnasierne og de unge mennesker, egner dialogkortene sig til mange målgrupper og IPS har nu planer om at udbrede både workshops og dialogkortene til mange flere institutioner, organisationer og menneskerettighedsinteresserede og på den måde give alle mulighed for at tale om og debattere rettigheder på en dialogfordrende måde.

"Kortenes store styrke er at skabe konstruktive samtaler om menneskerettigheder i vores liv og i vores grønlandske kontekst, så vi sammen styrker bevidstheden om vores fælles rettigheder. IPS har derfor også afprøvet kortene med en workshop hos Børne- og familieforvaltningen i Kommuneqarfik Sermersooq med stor succes. Kortene er således ikke kun velegnede til undervisningsbrug, men kan også danne baggrund for en konstruktiv temadag eller en god debat." tilføjer Tina Dam.

Projektet er til for at styrke, udbrede og fastholde kendskabet til menneskerettigheder i Grønland. Målet er, at borgere i Grønland bliver bevidste om, dels hvad en menneskerettighed er, hvilke rettigheder der findes og især hvad det har af betydning for den enkelte borgers situation.

IPS ønsker at understøtte en bevidsthed i samfundet i hele Grønland omkring menneskerettigheder. Og dialogkortene baner vejen for at den enkelte borger i Grønland kan se sammenhængen mellem rettighederne, livet i Grønland og rettighedernes relevans og betydning.

Dialogkortene er kategoriseret som følgende:

- Livet i Grønland
- Kend og kræv dine rettigheder
- Børn og unge
- Retten til uddannelse
- Ligebehandling
- Personer med handicap
- Oprindelige folks rettigheder
- Retten til sundhed